

№ 6 (22935)

2024-рэ илъэс БЭРЭСКЭЖЪЫЙ ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 17

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU
тихъытыу нэкlубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Тарихъ мэхьанэ зиІэ унэхэр агъэкІэжьых

А. Гусев

Адыгеим и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат пшъэрылъ афишіыгъ республикэм нахынбэу зекіохэр къихьанхэм пае зэшіуахырэ іофхэм ахэтэу тарихъым исаугьэтхэр кънзэтырагьэнэжьын, псэупіэхэр нахь зэтырагьэпсыхьанхэу.

и ЛІышъхьэ пшъэрылъ афишыгъ унэм архитектурэ гъэпсыкізу иіэр зэбламыхъунэу, мы псэуалъэм истатус диштэу ащ къыпэіулъ чіыпіэр зэтырагъэпсыхьанэу. Лъэпкъ проектэу «Культурэм» къыдыхэлъытагъэу мы учреждениер агъэкіэжьы. Іофшіэнхэр джыдэдэм мыщ щыжъотых. 2024-рэ илъэсым ыкіэхэм анэс ахэр аухынэу рахъухьэ.

Республикэм ихэбзэ къулыкъухэмрэ УФ-м зыухъумэжьынымкІэ и Министерствэрэ зэдэлэжьэныгъэу зэдыряІэм ишІуагъэкІэ офицерхэм я Унэу тарихъ мэхьанэ зиІэр Мыекъуапэ зыпкъ щырагъэуцожьы. ЫужкІэ хьакІэщэу «Европейская» зыфиlощтыгьэр, республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» зычІэтхэ унэм ыгупэ агъэкІэжьыщтых. Аужырэ псэуалъэр я 19-рэ ліэшіэгьум агьэпсыгьагь, Альтшулер иаптекэ ащ чІэтыгь. Шъугу къэтэгъэкІыжьы КъумпІыл Мурат пшъэрылъ зэрафишІыгъэм тетэу мы унэм ыкІоцІ гьэцэкіэжьын Іофшіэнхэр зэрэщыкІуагъэхэр, игъэкІэжьынкІэ мылъкур къызэрэхагъэкІыгъэр.

АР-м и ЛІышъхьэ зэрэхигьэунэфыкІыгъэмкІэ, мыхэм тарихъымрэ культурэмрэ къызэрэзэтырагьэнэжьхэрэм нэмыкізу, зекІохэр нахьыбэу республикэм къихьанхэми фэlорышlэх. КъумпІыл Мурат пшъэрылъ афишІыгь унэу агьэцэкІэжьыгъэхэр Мыекъуапэ илъэгъупхъэ чІыпІэхэм ахагъэхьанхэу, тарихъ мэхьанэ зиІэ а псэуалъэхэр зекІохэм арагъэлъэгъунхэу. Экскурсиехэм ащыщ тичІыпіэгъу ціэрыіоу, драматургэу Евгений Шварц фэгъэхьыгъ. Экскурсием илъэхъан зекІохэр урамхэу Краснооктябрьскэм, Лениным ыкІи Пушкиным ацІэкІэ щытхэм, Первомайскэм, Победэм арэкІох. Лениным ыціэ зыхьырэ пчэгум пэчіынатІэу щытыгъэ хьакІэщэу «Европейская» зыфиlорэм дэжь зекІо гьогур къыщежьэ, Альтшулер иаптекэщтыгъэм дэжь ар щеухы.

(Икіэух я 2-рэ нэкіуб. ит).

Мы лъэныкъомкІэ анахьэу анаІэ зытырадзагъэр республикэ гупчэр ары.

АР-м и ЛІышъхьэ пшъэрылъ зэрафишІыгъэм тетэу Мыекъуапэ щагъэцэкІэжьыщт е щагъэкІэжьыщт псэуалъэхэр агъэнэфагъэх. Ащ фэдэ ІофшІэнхэр бэшІагьэ замыгьэцэкІагьэхэр. AP-м культурэ кІэным икъэухъумэнкІэ ыкІи игъэфедэнкІэ и ГъэІорышІапІэ ипащэу ЦІыпІынэ Рустем къызэриІуагъэмкІэ, псэолъи 4, Пушкиным и Уни зэрахэтэу, агъэцэкІэжьыгъах. Псэолъи 3-мэ джыри гъэховжешфов неажериединения хорижения и хори ГущыІэм пае, Мыекъопэ медицинэ колледжыр, псыІэзапІэр, концерт залэу «Налмэсыр» джыри агъэцэкІэжьых.

джыри агьэцэктэжьых.
Адыгеим и ЛІышъхьэ мы проектхэр зэрагъэцакІэрэм ренэу гъунэ лъефы. Концерт залэу «Налмэсыр» 1953-рэ илъэсым агъэпсыгъагъ, МыекъопэмебелышІ фабрикэу «Зэкъошныгъэм» культурэмкІэ и Унэу ар щытыгъ. Къалэм итеплъэ ащренэу къыгъэдахэщтыгъ. АР-м

«Адыгэмакь» Щылэ мазэм и 17, 2024-рэ ильэс

Тарихъ мэхьанэ зиІэ унэхэр агъэкІэжьых

(ИкІэух).

«Тарихъымрэ архитектурэмрэ ясаугъэтхэу альытэрэ, тарихъ хъугъэ-шІагъэхэм е цІыф цІэрыюхэм япхыгьэ псэольэ зэфэшъхьафхэр тиlэх. Къалэм ыпэкlэ тепльэу и агьэр зыпкь игьэуцожьыгъэным Іоф дэтэшІэ. Ведомствэхэм экспертизэхэм

япхыгъэ Іофыгъохэр псынкІэу зэшІуахынхэ, опыт зиІэ специалистхэр къырагьэблэгьэнхэ фае. АР-м культурэ кІэным икъэухъумэнкІэ ыкІи игъэфедэнкІэ и Гъэ Іорыш Іап Іэ мы лъэныкъомкІэ нахь зигъэчанын фае», къыІуагъ Адыгеим и ЛІы-

Мыекъуапэ ыпэкІэ теплъэу иІагъэр зыпкъ игъэуцожьыгъэным пае КъумпІыл Мурат джащ фэдэу пшъэрылъ афишІыгъ псэуалъэхэм архитектурэ гъэпсыкІзу яІэр нахь къыхэгъэщыгъэнымкІэ джырэ технологиехэр къызфагъэфедэнхэу. Мыекъуапэ итеплъэ

нахь дахэ шІыгъэнымкІэ, нахь зэтегъэпсыхьэгъэнымкІэ лъэныкъо пстэури къыдалъытэнэу АР-м ипащэ пшъэрылъ афишІыгъ.

«Тарихъыр зыпкъ итэгъэуцожьы, къэлэ щы Іэк Іэ-псэук Іэри нахь зэтетэгьэпсыхьэ. Тарихъым исаугъэтхэу щыт унэхэр

зэрагъэк Іэжьхэрэм, ч Іып Іэхэр, гьогухэр нахь зэрэзэтырагьэпсыхьэхэрэм, урамхэр зэрэзэпагъэнэфыхэрэм ар япхыгъ. А пшъэрылъхэр зэк Іэ зэдызэш Іотхын фае», — къыlуагъ республикэм ипащэ.

Aümek Hamumok

ПРОИСХОЖДЕНИЕ

4EPKECOB

АР-м и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

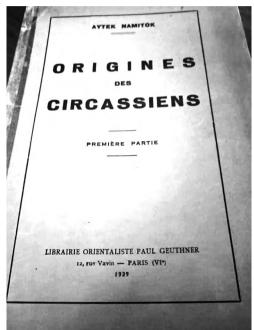
УрысыбзэкІэ щыІэкІакІэ ыгъотыгъ

1939-рэ ильэсым французыбзэкІэ Париж къыщыхаутыгьэгьэ ІофшІаеалинениш еденонти меал адыгэ чІыгум щигьотыжьыгъ.

шъхьа ј у и ј эм э ащыщ адыг э культур эм икъэухъумэнрэ ихэгьэхъонрэ. А лъэныкъом фэгъэхьыгъэ ипшъэрылъхэм ащыщ мыщ фэдэ шІэныгъэ-ушэтын тхылъхэу адыгэ культурэм икъэбар, итарихъ къэзы Іуатэхэрэр къыдигьэк Іынхэр. Ет Іанэ ащ фэдэ тхыль ежь НэмытІэкьо Айтэч къызщыхъугъэм къыщыхаутын фаеу слъытагъэ. Арышъ, тигуапэ ащ дунаир зэрильэгьугьэр. Адыгеим ащ чІыпІэ гъэнэфагъэ щиубытыгъэу сэлъытэ, – къыІуагъ социологическэ шіэныгъэхэмкіэ докторэу, профессорэу Хъунэго Рэщыдэ.

Мыщ фэдэ зэдэлэжьэныгъэм ишІуагъэкІэ НэмытІэкъо Айтэч Париж къыщыхиутыгъэгъэ апэрэ Іахьымрэ ятІонэрэ Іэпэрытхэу щылъыгъэмрэ урысыбзэм ралъхьажьи адыгэ лъэпкъым итарихъІотэ

хъугъэ чІыгум зэрэщыпсэурэр ары, —

къыхигъэщыгъ игущы!э тарихъ ш!эны-

гъэхэмкіэ кандидатэу, шіэныгъэхэмкіэ

Урысые академием и Гупчэ июфышіэу

Нэшъулъэщэ Наимэ.

ащыщ. Ащ уеджэмэ, нафэу, ІупкІэу нэмыкіхэм ащэпсэу, щыіэныгъэр ащекъыхэпхырэр адыгэ лъэпкъыр къызщыгъэпсы, мэлажьэ, ІофшІагъэхэр етхых, бзэ пчъагъэ къызІэкІегъахьэ, зыпэІудзыгъэ хъугъэ лъэпкъым итарихъ, ижэрыю творчествэ зэрегъашІэ. Охътабэрэ зыдэлэжьэгъэ тхылъэу «Происхождение

черкесов» зыфиlорэр, ыпэкlэ къызэрэтІуагъэу, 1939-рэ илъэсым къыдегъэкІы ыкІи ишъэогъоу французэу Жорж Дюмезиль фегъэхьы. Айтэч ижъышъхьэ Тыркуем щырихыгь, Истанбыл кІэлэегъэджэ институтым французыбзэмкІэ профессорэу Іоф щишІагъ, Темыр Кавказ лъэпкъ гупчэм ипэщагъ. Илъэс 71-м итэу 1963рэ илъэсым идунай ыхъожьыгъ. Общественнэ-политическэ ІофышІэшхоу тарихъым къыхэнагъ.

> — Синасып къыхьыгъ Нэмыт Іэкъо Айтэч итхыль лицензие фэстхынэу. Мыщ фэдэ ІофшІагъэ зэрэщы Іэр бэш Іагь эу зэхэсхыгь, ащ нахь благьэу нэІуасэ сызыфэхъум, авторым игупшысакІэ зэу зэхэсшІагь. Къытхырэм шъыпкъагъэ хэлъ. Этногенезым игугъу пшІыныр псынкІэп. Арышъ, уфэсакъызэ укъекІолІэн фае, Айтэч ар фызэшІокІыгъ. Илъэпкъ кІэрычыгъэми, а уахътэр шІуагъэ хэлъэу къызфигъэфеди, зыфэдэ къэмыхъугъэ кІэн бай къыгъэнагъ,

— Іофтхьабзэм къекІолІагъэхэм игупшысэхэмкіэ къадэгощагъ тарихъ шіэныгъэхэмкіэ кандидатэу Цэй Заремэ.

Непэ НэмытІэкъо Айтэч итхылъ изэхэфын лъэтегьэуцом къыщыуцущтэп. Ащ къыдэхьэгъэ тхыгъэхэм язэгъэш энрэ изэфэхьысыжьхэм язэхэфынрэ лъыкІотэщт. Непэрэ шІэныгъэлэжьхэм яІофшіэнкіэ ахэр ізубытыпіэшіу зэрэхъущтхэм тицыхьэ телъ.

АНЦОКЪО Ирин.

НэмытІэкъо Айтэч итхылъэу «Происхождение черкесов» зыфиlоу урысыбзэкІэ 2019-рэ илъэсым къыдэкІыгъэм АР-м и Лъэпкъ музей ихьакІэщ лъэтегъэуцо щыфашІыгъ.

Адыгэм идунайкІэ мэхьанэшхо зиІэ Іофтхьабзэм шІэныгъэлэжьхэр, тарихълэжьхэр, этнографхэр, НэмытІэкъо лакъом щыщхэр ыкли адыгэм итарихъ зышІогъэшІэгъонхэр къеблэгъагъэх. Зэхахьэр къызэІуихынэу фагъэшъошагъ мы лІакъом инахьыжъэу, АР-м инароднэ врачэу Нэмытіэкъо Къэплъан.

— НэмытІэкъохэм ацІэкІэ тхылъым икъыдэгъэкІын дэлэжьагъэхэм зэкІэм «тхьашъуегъэпсэу» ясэю. юфшІэгъэшхор урысыбзэм иплъхьажьыныр ІэшІэхэп. Ар къадэхъугъ. Айтэч тэ тщыгъупшэу къыхэкІыгъэп, ренэу тыгу къэкІыжьы, игугъу тэшІы, тырэгушхо, — къыІуагъ ащ.

Тхылъым изэдзэкІынрэ икъыхэутынрэ зигукъэк Іыр тарихъ шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу, шІэныгъэхэмкІэ Урысые академием иІофышІэу Нэшъулъэщэ Наимэрэ ащ янэу НэмытІэкъо Розэрэ. Ау французыбзэм илъ Іэпэрытхэу 1960-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ респу-

бликэ институтэу КІэрэщэ Тембот ыцІэ зыхьрэм чІэльыгьэр льэтегьэуцо зыфашІырэ тхылъ хъуным пае гъогу кІыхьэ къыкІугъ. Нэшъулъэшэ Наимэ къызэриІуагъэмкІэ, ар къадэхъущтыгъэп Хъунэго Рэщыдэ ІэпыІэгъу къафэмыхъугъэмэ.

— Адыгэ къэралыгьо университетыр тхылъым икъыдэгъэкІын дэлэжьагъ. Сыда пІомэ, апшъэрэ еджапІэм пшъэрылъ

тхылъ иныр щыІэ хъугъэ. ІофшІагъэм игъэхьазырынкІэ авторым ІэубытыпІэ ышІыгъэхэр археологическэ ушэтынхэр, шумерхэм къакІэныгъэ ыкІи гурыт лъэхъаным къыхиубытэрэ европейскэ тхыгъэхэр ары. Пэублэр, щыІэныгъэ гъогур къэзыІотэрэ Іахьыр ыкІи сурэттехыгъэхэр ащ къыщытыгъэх.

– Тхылъыр зэ уеджэни бгъэтІылъыжьынэу щытэп. Ар к аджык ыжьырэмэ

НэмытІэкъо Айтэч 1892-рэ илъэсым къуаджэу Пэнэжьыкъуае къышыхъугъ. Ставрополь дэтыгъэ хъулъфыгъэ гимназием. Бытырбыф университетым июридическэ факультет ащеджагъ, Пшызэ къушъхьэчІэсхэм ялІыкІоу Кубанскэ шъолъыр радэм хэхьэ ыкІи чанэу мэлажьэ. Ау хэбзэ зэблэхъуным ыпкъ къикІзу ичІыгу къыбгынэн, ышъхьэ рихыжьын фае мэхъу. Францием, Тыркуем,

Ветеранхэр хэлажьэх

Адыгеим икlыгъэхэу хэушъхьафыкlыгъэ дзэ операцием иветеран нэбгыри 6 Урысые форумэу «Тызэгъусэу тытекlощт!» зыфиlорэм хэлажьэх.

Къихьэгъэ 2024-рэ илъэсыкіэм къэралыгъо фондэу «Хэгъэгум иухъумакіохэр» зыфиіорэм ишъолъыр къутамэ республикэ проектыкізу «Ліыхъужъэу къэхъухэрэп» зыфиіорэр ытіупщыгъ. Ащ ипшъэрылъыр республикэм щыпсэухэрэм, анахьэу къыткіэхъухьэрэ ныбжыкіэхэм, піуныгъэ, патриотическэ іофшіэныр запымыру алызахъзгъз-

фиlорэ зэlукlэгъухэм ахэлажьэх. 2023-рэ илъэсым

пстэумкІи ащ фэдэ Іофтхьэбзи 100-м ехъу рагъэ-

кіокіыгъ.

хэрэп» зыфиюрэр ытупщыгъ. Ащ ипшъэрылъыр республикэм щыпсэухэрэм, анахьэу къытк!эхъухьэрэ ныбжьык!эхэм, п!уныгъэ, патриотическэ !офш!эныр зэпымыоу адызехьэгъэныр, джащ фэдэу, Хэгъэгум иухъумак!охэу зэпэуцужым хэк!одагъэхэм яш!эжь гъэлъэп!эгъэныр, обществэм зык!ыныгъэ хэлъхьэгъэныр, Урысыем ык!и тил!ыхъужъхэм арыгушхонхэм фэп!угъэнхэр. Республикэм патриоти-

Республикэм патриотическэ Іофшіэныр щылъыгъэкіотэгъэным фэші хэушъхьафыкіыгъэ дзэ операцием иветеранхэм ясообществэ ылъэпсэ шъхьаіэ

Фондэу «Хэгьэгум иухъумакІохэр» зыфиІорэм ятІонэрэ форумэу зэхищагьэр Москва ипаркэу «Патриотым» 2024-рэ илъэсым щылэ мазэм и 14 — 17-м щэкІо. Ащ шъолъыр 89-мэ къарыкІыгъэ дзэ операцием иветеранхэр, фондым икъутамэхэм япащэхэр ыкІи ясоциальнэ координаторхэр, хабзэм ыкІи экспорт сообществэм ялІыкІохэр щызэрэугъоигъэх.

Іофтхьабзэм ипшъэрылъ шъхьа р хэушъхьафык выгьэ дзэ операцием иветеранхэр граждан обществэр гъэпытэгъэным фытегъэпсыхьэгъэ общественнэ ык ви къэралыгъо проектхэм ахэщэгъэнхэр ары.

Форумым рагъэблэгъагъэхэ Адыгеим иветеранхэу И. Донцовыр, С. Артюшенкэр, В. Ошкаловыр, С. Кочневыр, М. Брато-

выр, О. Спиряковыр спикерхэм якупэу агъэпсырэм иlофшlэн чанэу хэлажьэх. Мыхэр зэкlэри шъолъыр фондым кіэлэеджакіохэм апае зэхищэхэрэ Ліыхъужъныгъэм иурокхэм, «Ліыхъужъхэр къытхэтых» зы-

форумым хэлажьэхэрэм агъэпсыным шъолъыр фондым ипащэу Піатіыкъо Аслъан ынаіэ тет.

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лъытэныгъэ зыфэтшІыхэрэр!

ТичІыпІэгъу льапІэхэр!

Адыгэ Республикэм инахьыжъхэм я Совет, Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Совет, Адыгэ республикэ фондэу «ТекІоныгъэр» зыфиlоу Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Андырхъое Хъусен ыціэкіэ щытым иправление Адыгеим щыпсэухэрэм, ти Хэгъэгу ишъхьафитыныгъэ къэзыухъумэзэ хэкІодэгъэ советскэ нэбгырэ миллион пчъагъэхэм яшІэжь зыгъэлъэпІэрэ пстэуми закъыфагъазэ 1941 — 1945-рэ илъэсхэм щыІэгьэ Хэгьэгу зэошхом текІоныгьэр къызщыдахыгьэм ия 79-рэ ильэс ихэгьэунэфыкІын къызщыблагъэрэм Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэм, ахэм яунагъохэм, щымыІэжьхэм яшъхьэгъусэхэм, тылым Іоф щызышІагъэхэм, Іофшіэным иветеранхэм, Украинэм щыкіорэ хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операцием хэлажьэхэрэм ІэпыІэгъу ятыгъэным епхыгъэ шІушІэ Іофтхьабзэхэм къахэлэжьэнхэу.

Ахъщэр зыпэlуагъэхьащтыр заом хэлэжьагъэхэм ыкlи сэкъатныгъэ хэзыхыгъэхэм, зишъхьэгъусэ хэкlодагъэхэм ыкlи ахэм яунагъохэм арысхэм, шlэжь пхъэмбгъухэм ягъэуцункlэ, Хэгъэгу зэошхом лlыхъужъныгъэ щызезыхьагъэхэм якъэхэм алъыплъэгъэнымкlэ lэпыlэгъу ятыгъэныр ары. Ащ дакloy еджэпlэ пстэуми лlыхъужъныгъэм иурокхэр ащызэхащэщтых, ныбжьыкlэхэр яхэгъэгу шlу алъэгъоу пlугъэнхэмкlэ зишlуагъэ къэкlощт тхылъхэр къыдагъэкlыщтых, юнармейскэ ыкlи ветеран движением епхыгъэ lофыгъохэу къэуцухэрэм язэшlохын зэрэкlорэм цlыфхэр щагъэгъозэщтых.

Адыгеим игъэцэкІэкІо хабзэ икъулыкъухэм, предприятиехэм, учреждениехэм ыкІи организациехэм, мэкъумэщ предприятиехэм япащэхэм унэе предпринимательхэм, республикэм щыпсэурэ цІыфхэу мы Іофэу зигугъу къэтшІырэм ыгъэгумэкІыхэрэм тыкъяджэ шІушІэ ІэпыІэгъум къыхэлэжьэнхэу, анахьэу ащ фэдэ ІэпыІэгъур зищыкІагъэу щытхэм яшІуагъэ арагъэкІынэу.

Фондым иреквизитхэр:

Адыгейский республиканский фонд поддержки ветеранов (пенсионеров) «Победа» им. Героя Советского Союза Х. Б. Андрухаева

ИНН/КПП 0105051524/010501001

Классификация: Филиал «Центральный» Банка ВТБ (ПАО) г. Москва р/сч 40703810600230000327

Корсчет 30101810145250000411 БИК 044525411

Ветеранхэм (пенсионерхэм) ІэпыІэгъу ятыгъэным фэгъэзэгъэ Адыгэ республикэ фондэу «ТекІоныгъэр» зыфиІоу Советскэ Союзым и ЛІыхъужъэу Андырхъое Хъусен ыцІэкІэ щытым икассэ ахъщэр ижъугъэхьан шъулъэкІыщт. Ар зыдэщыІэр: къ. Мыекъуалэ, ур. Крестьянскэр, 236, а 1-рэ къат, офисэу 104-р, тел. 8-87772-52-86-73

АР-м инахьыжъхэм я Совет и Тхьаматэу Н. М. ГЪУКІЭЛІ АР-м иветеранхэм я Совет и Тхьаматэу А. А. КЪУАДЖЭ АРФ-у «ТекІоныгъэм» ипащэу Ю. Д. НЭХАЙ

Адыгэ кlэлэегъэджэ колледжэу Андырхьое Хъусен ыцlэ зыхьырэм lyтхэр фэтхьаусыхэх гъэсэныгъэм иlофышlэхэм я Адыгэ республикэ профсоюз организацие итхьаматэ игуадзэу Хьаткъо Алый Мосэ ыкъом янэ дунаим зэрехыжьыгъэм фэшl.

Къинэу къыпфыкъокІыгъэр къыбдэтэгощы, щымыІэжьым Тхьэм джэнэт лъапІэ къырет.

Оркестрэр ащ ипщын

ОшІэ-дэмышІэу сэнэхьатым къыфэкІуагъ, республикэмкІэ ар зыІэ къыхьырэр ежь закъор ары. АР-м исимфоническэ оркестрэ ихудожественнэ пащэу ыкІи идирижер шъхьаІэу СтІашъу Къэплъан «Адыгэ макъэм» ихьэкІагъ.

Адыгэ кlэлэ зырызмэ къыхахырэ сэнэхьатым къыфэкlонэу зэрэхъугъэр, ащ ишъэфхэр, творчествэр ыкlи пэщэ ІэнатІэр зэрэзэдигъэцакІэрэр зэдэгущы-Іэгъум шъхьэихыгъэ ащ къыщишыгъэх.

— Къэплъан, лъэшэу тигуапэ тихьакіэщ укъызэреблэгъагъэр. Адыгэ кіэлэ дирижерхэм мафэ къэс тадэгущыіэрэп.
Республикэмкіэ ащ фэдэр о
зыр ары. Сыдэущтэу сэнэхьат
гъэшіэгъоныр къыхэпхыгъа?

— Ар ошіэ-дэмышізу хъугъэ. Ростов дэт къэралыгъо консерваториеу С. В. Рахманиновым ыціэ зыхьырэм сыщеджагъ. Пщынэо сэнэхьатыр къызіэкіззгъэхьанэу сычіэхьэгъагъ. Ащ сыщеджэзэ, профессорэу Семен Коган нэіуасэ сыфэхъугъ (ыужыкіэ ар дирижированиемкіэ сикіэлэегъэджагъ). Ащ иконцертхэм сыкіозэ, иіофшіакіэ сылъыплъэзэ, сэнэхьатыр сшіогъэшіэгъон хъугъэ, сэри ар къызіэкіэзгъэхьанэу гухэлъ сшіыгъэ ыкіи ар згъэцэкіагъэ, ащ сыфеджагъ.

— Арэу зэхъум пщынэо сэнэхьатым уфеджэжьыгъэ-ба, ч!эудзыжьыгъа?

— Хьау, чІэсыдзыжьыгъэп. Зэрэхабзэу, илъэси 5-рэ пщынэо сэнэхьатым сыфеджагъ, сыда пІомэ дирижированием учІэхьаным музыкэмкІэ гъэсэныгъэ уиІэн фае. Арыти, ар къэсыухи, етІанэ адырэм лъыпысыдзагъ.

гъэх. Ау етlанэ, ыпэрэ сэнэхьатыр зызэсэгъэгъот нэуж дирижированием сычlэхьажьыгъэ къодый ныlэп. Нэмыкlэу хъущтыгъэп. Оркестрэм хэтхэм мэкъамэ къызэрэрагъэlощтыр тэрэзэу ясlон фае. Ащ пае сэ икъоу ар сшlэнэу щыт. Ау сыдми уlэо-лъаоу ущытыкlэ къикlырэ щыlэп. Зэкlэми ар псынкlэу къащэхъу, сэри ары къызэрэсщыхъущтыгъэр ащ хэщагъэ сэмыхъуфэ.

— Къина дирижер сэнэхьатым уфеджэныр? Сыда анахь къэзыгъэхьылъэрэр?

— Джырэ нэси къиныба (мэщхы Къэплъан). ІофшІэн псынкІэп ар: программэу къебгъэІощтым ренэу уегупшысэщт, Іэхэр зэрэпшІыщтхэм удэлэжьэщт... Мафэм сыхьат нэмыІэми ащ къыфыхэбгъэкІын фае. Художественнэ, музыкальнэ тхылъхэм уяджэнми мэхьанэшхо иІ. Симфониехэр дэгъоу умышІэхэмэ хъущтэп. Арышъ, непэ къызнэсыгъэми къин къысщэхъу. Ары нахь мышІэми, сегъатхъэ, сыгу рехьы.

— Къэпльан, сэнэхьат зэфэшъхьафхэм арылажьэхэрэм яшіэныгъэхэм ренэу ахагъахъо, кізу къыхахьэрэр къызыкіагъахьэ, егъэджэнхэр акіух. Дирижерхэри ащ фэда? Сыдашъо кізу къыхэхьан ылъэкіыщтыр? Нотэхэр зэблэхъугъэхэ хъухэрэп ныіа?

къэс екІолІакІэхэр къыгъотыщтыгъ. Классикэр илъэс 200-м нэс мэпсэу. Ары нахь мышІэми, дирижер пэпчъ ар зэфэшъхьафэу къырегъаю, квэ горэ къыхегъуатэ. Уахътэ тешІэу ащ къыфигъэзэжьы къэс джынэс гу зылъимытагьэ горэ къыхегьэщы. ИпсынкІагъэ зэблехъуа, Іэмэпсымэу хигъэлажьэхэрэм ахегъахъуа? Арышъ, ащ укъыщыуцунэу щытэп. Укъэуцугъэми, зы чІыпІэ бэрэ уитын плъэкІыщт. Пцэжъыем ебгъэпшэн плъэкІыщт ар: упІэтІэрэон фае. Армырмэ, удихьыхыщт.

— Сыда, нотэхэмкіэ дирижерхэм іоф ашіэмэ, пстэуми зэфэдэу тамыгьэхэр альэгьурэба? Зэфэшьхьафэу мэкьамэр къыраджыкіа?

- Зэфэшъхьаф адэ! Арыба ІэшІугъэу хэлъыр. Джары дирижер зэфэшъхьафхэм яІэшІугьэр. Сыдэу къыпшІошІыра оркестрэхэм зэфэшъхьаф дирижерхэр къызкІырагъэблагъэхэрэр? Оркестрэр пщынао пюми хъущт, дирижерым ащ къырегъаlо. Пщынаохэр зэфэшъхьафэу къеохэба, джащ фэд дирижерхэри. ЕтІанэ, мэкъамэм икъэІукІэ оркестрэм елъытыгь: ащ ибагьэ, Іэмэ-псымэу хэтхэр, яІэпэІэсэныгъ. Тэ тиоркестрэ, гущыІэм пае, бэ мэхъу, ау Малер исимфониехэр къедгъэ ошъущтхэп: ипчъагъэкІэ икъурэп. Джащ фэд Шестакович исимфоние горэхэр.

— Зы концерттыгьор, кіуачіэу хаплъхьэрэмкіэ, сыда зэбгьэпшэн плъэкіыщтыр?

— Ащ ыуж чэщым сычъыешъурэп. Концертыр блэкІыгъ, ау сфикъугъэп. Джыри зэ къыфэзгъэзэжьыгъэмэ, зыгорэ зэблэсхъужьыщтыгъ. ЕтІанэ, Іэ закъохэр арэп ныІа Іоф зышІэрэр! Пкъынэ-лынэхэр зэкІэ хэлажьэх, напцэхэри дэошІых, уфаемэ. Ары нахь мышІэми, пкъы закъор арэп анахьэу улэурэр, ппсэкІэ, угукІэ опшъы. ШІэныгъэлэжь горэхэм ушэтынхэр ашІыгъэх: дирижерым къэгъэлъэгъоныр римыгъажьэзэ ыкІи ыужыкІэ инурэ зыфэдэр ауплъэкІугъ. Ахэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, концертым ыпэкІэ нурэшхом зэрехьэ, нэужым ыпсэ нэрэ-псэрэкІэ пытыжь къодый. Джащ фэдизэу дирижерым иІофшІэн зы-

— Къэплъан, арэу зыхъукю, ащ фэдиз кіуачюр уиконцертхэм ахэолъхьэмэ, оркестрэм ихудожественнэ пащэ юнатюм сыда къыфэнэжьырэр? Ащ узыіутыр илъэсым ехъугъ, тхьапэ зехьанэу, тхылъ гъэпсынэу пэщэныгъэм пылъыр бэ. Творчествэм зыгорэ къелыжьа?

— Шъыпкъэ, Іофыр бэ. Ары нахь мышіэми, узфэгъэзагъэр зэкіэ икъоу бгъэцэкіэн фае. Сикіэлэегъэджагъэу зигугъу къэсшіыгъэ Семен Коган ащи тыфигъэхьазырыщтыгъ. «Тхьапэ Іофхэм язэхэфын уахътэм ызыныкъо нахьыбэр пэіохьэ, зы пліанэ горэ творчествэм къыфэнэжьымэ шъугушіон фае», — ыіощтыгъ.

— О тхьапша къыпфэнэ-

жырэр?
— Макіэ къысфанэрэр, шъып-

къэр піощтмэ, ары шъхьаем, нэмыкізуи хъущтэп. Іофшіэныр тэрэзэу зэхэщэгъэным, гъэпсыгъэным мэхьанэшхо яі творчествэм унэсыным пае.

— Къэплъан, джы симфоническэ оркестрэм тіэкіу тытегъэгущыі. Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат лъэшэу ынаіз къышъутет. Ащ иунашъокіз ізпыізгъу къышъуагъэкіы, ищыкізгъэ мэкъэмэ ізмэ-псымэхэмкіз шъузэтырагъэпсыхьэ. Іофыр сыдым нэсыгъа?

— Ары, ІэпыІэгъу къытфэхъух. Іэмэ-псымэ дэгъухэр къытфащэфынхэу ЛІышъхьэм унашъо ышІыгъ. Ари Іоф псынкізу щытэп, сыда піомэ, гущыІэм пае, волторнэхэр пштэхэмэ, яшІын илъэсныкъо пэІохьэ, ауасэ миллиони 2-м къыщежьэ.

— Хьазырэу щыІэхэба?

— ЩыІэх, ау анахь дэгъухэр аlуагъэшъ, дэгъухэу ятэгъэшlых. Ахэм ягъэхьазырын анахь хъызмэтшlэпlэ пэрытыр дэлажьэ. А пстэури къызытlэкlахьэкlэ, къедгъэlорэ мэкъамэм идэгъугъэ хэхьощт, тиартистхэмкlи loфшlэныр нахь псынкlэ хъущт. Илъэс 30 хъугъэу а зы lэмэ-псымэхэм нахьыбэр арэлажьэ. Арышъ, а пстэумкlэ ти Ліышъхьэу Къумпlыл Мурат «тхьауегъэпсэушхо» есlo сшlоигъу. Іэпыlэгъоу къытигъэкlырэм тиамал хегъахъо.

— Непэ оркестрэм нэбгырэ тхьапша хэтыр? Шъузфэныкъо артистхэр щыюха, къызэрагъэюрэ юмэ-псымэм елъытыгъэу?

— Тащыкіэщтыгъ ціыфхэм, ау тызфэныкъогъэ пчъагъэр идгъэкъугъ. Сценэм къытехьэу, артистэу нэбгырэ 55-рэ мэхъу, зэкіэмкіи 60-м тынэсы.

— Сэ зэхэсхырэм, слъэгъу-

— Зэрэхъурэмкіэ, илъэсипші іэпэ-цыпэ фэдизрэ еджэным упылъыгъ.

— Ары, ащи, дерижер сэнэхьатми илъэси 5-рэ сыфеджагъ. Пщынэмкіэ я 4 илъэсыр къызысэухым, дирижер сэнэхьатым зыфэзгъэзэгъагъ, сыхьат тедзэхэм афэдэу десэхэр сиіэщты— Тэри ренэу теджэ. Щысэ къэсхьын. Сикіэлэегъэджагъэу, профессорэу Семен Коган ильэс 80-м ехъу къыгъэшіагъ. Ащ къыіуатэщтыгъ илъэс 40 зэхъум иіофшіакіэ зэблихъун фаеу зэрилъытэгъагъэр. Илъэси 10 зыблэкіым джаущтэу хъугъэ. Джаущтэу илъэси 5 — 10 хъу

Арышъ, купым ипчъагъи, иlэпэlэсэныгъи бэ ялъытыгъэр. Ау дирижерым ащ идагъохэр егъэбылъых, лъэныкъошlухэр къыхегъэщых. Дирижерым иlофшlэн къызщежьэрэр сценэм къызытехьэкlэ арэп, партитурэр къызызуlуихыкlэ ары. Ар мазэ-мэзитlукlэ концертым нахьыжьэу.

рэм сырыгъуазэмэ, аужырэ уахътэм нахь чанэу юф шъушіэ хъугъэу къысщэхъу. Концертыбэ къэшъоты. Ара зэрэщытыр?

– Ары, тиІофшІэн хэдгъэхъуагъ. ШъыпкъэмкІэ, сэ сигухэлъыр тхьамафэ къэс концерт къэттыныр ары, ау республикэр ащ фэхьазырэп. Макіэу къэкіох. 2016-рэ илъэсым Адыгеим къэзгъэзэжьыгъ. Ащ дэжьым лъэшэу згъэшІэгъуагъэ симфоническэ оркестрэ зэрэтиІэр бэмэ зэрамышІэрэр. Ау тэгугъэ ар зэхъокІыгъэ хъунэу. Джы мары, автобус къытатыгъ, республикэм ирайонхэм дэкІыгъохэр ащытиІэщтых. Мы мазэм Келермесскэм тыкlощт, концерт къафэттыщт. Шъыпкъэ, культурэм и Унэ пстэури оркестрэм тегъэпсыхьагъэп, ащ елъытыгъэу типрограммэ тэгъэпсы: тычІэмыфэн хъумэ, оркестрэр тэгощы. Арышъ, мыгъэ тызэблэгъэщтхэр дгъэнэфэгъахэ. Джащ фэдэу мэзаем Налщык тыкІощт. Автобусэу къытфащэфыгъэм а пстэури нахь псынкІэ къытфишІыгъ.

— Къэплъан, «симфоническэ оркестрэ ти ізми ціыф-хэм ашіэрэп» піуагъэ. Адыгэ-хэмкіэ оркестрэм тыпэмыблагъэу къысщэхъу. Шъо ащ гу льышъота? Сыда ащ иушъхьагъур, о уиеплъыкіэкіэ?

— Ары, адыгэхэр тиконцертхэм бэу къакіохэрэп, тэрэзэу піон хъумэ, къакіощтыгъэхэп. Аужырэ уахътэм нахъ къеблагъэхэу аублагъ, тирепертуар адыгэ мэкъамэхэр нахъыбэу хэтэгъахьэх. Композитор ціэрыіохэу Нэхэе Аслъан, Хьаіупэ Джэбраил яіофшіагъэхэр дэгъоу тэгъэфедэх. Етіанэ Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ ынаіз оркестрэм къызэрэтетми мэхьанэшхо иіэу сэлъытэ.

— Адэ, симфоническэ оркестрэ ти і эмэ о сыдигъуа къызыпш і агъэр? Тхьапша уныбжьыгъэр?

– Сыныбжьыгъэр къэсшІэжьынэп, ау сыцІыкІугъ. Сянэ музыкант, симфоническэ оркестрэр зызэхащагъэм къыщегъэжьагъэу итхылъеджапІэ иІофышІ. Ары(мэщхы) оркестрэми ащ фэдэ иІ. Репертуарым хэт мэкъамэхэр зэкІэ ащ щызэхэугъоягъ. Сянэ ащ фэгъэзагъ, репетицие къэс Іэмэ-псымэ зэфэшъхьаф пэпчъ къыригъэloщтыр егъэхьазыры, партитурэхэм гъунэ алъефы. Шъыпкъэр пІощтмэ, лъэшэу сыфэраз. Оркестрэ пчъагъэмэ ятхылъеджапІэхэр слъэгъугъэ, ау тэтием фэдэу баеу, зэгъэфагъэу зыми сеоліагъэп. Ащ сырэгушхо. Арышъ, творчествэм сян ары сыфэзыщагъэр. СицІыкІугъом Іофшіапіэм сызыдищэщтыгъ, концертхэм саригьэпльыщтыгь.

— Къэплъан, адыгэ кіалэ дирижерэу зэрэтиіэм тырэгушхо, симфоническэ оркестрэу республикэм иіэм узэрипащэм фэдитіукіэ тырэпагэ. Ау адыгэ пщынэми тыгу фэузы. Пщынэм уеоныр бгъэтіылъыжьыгъэна?

— Ар бэмэ зэдахыы, ау сэ уахътэмкіэ ащ фэдэ амал сиіэп. Чіэсыдзыгъэп, ау пшъэрылъэу джырэкіэ згъэцакіэхэрэм пщынэ сеонэу уахътэ къысатыжырэп. Сыгуи къэкіы лъэшэу, ау ыпэкіэ къызэрэсіуагъэу, оркестрэр дирижерымкіэ пщынэм фэд. Арышъ, зы лъэныкъо горэмкіэ уеплъымэ, сымыгъэтіылъыгъи фэд.

АНЦОКЪО Ирин.

ТизэдэгущыІэгъухэр

ЗышІоигьохэм адыгабзэр арагьашІэ

Адыгабзэр зэзыгьашІэ зышІоигьохэм апае курсхэр 2019-рэ ильэсым Адыгэ Республикэм и Льэпкь тхыльеджапІэ кьыщызэІуахыгьэх. Непэ Іофхэм язытет зыфэдэр зэдгьашІэмэ тшІоигьоу нахыжьхэр езыгьаджэхэрэ Унэрэкьо Фатимэ зыІудгьэкІагь, гущыІэгьу тыфэхьугь.

— Фатим, ильэси 4 хьугьэу адыгабзэр ныбжь зэфэшъхьафхэм арытхэм яогьашІэ, сыдэущтэу ар зэшІохыгьэ хьура?

— Хэтрэ лъэпкъи быдзыщэм хэлъэу бзэр Іулъ; ащи изакъоп — ІокІэ-шіыкІэ гъэнэфагъэхэри, бзэ хабзэхэри къештэх. Ар къэсэзыгъа Іорэр цІыфым ежь ышъхьэкІэ илъэпкъыбзэ ышІэным мэхьанэшхо дэдэ иІзу зэрэщытыр ары. ЗышІоигъомкІэ адыгабзэр къинэп ыкІи хъылъэп, бзэ куу, бзэ зэгъэфэгъэ дах. Адыгабзэм ибаигъэ, илъэшыгъэ— дэхагъэ, сэ сшъхьэкІэ, ар зымышІэхэрэм, зэрагурызгъэ Іощтым ыкІи бзэр аІулъ зэрэхъущтым сигуапэу Іоф дэсэшІэ.

— «Іоф мыублэ блэ хэс»
— аІо, мы Іофыр къызэрыкІоп, ауми, егъэджэн сыхьатхэр зэрэзэхэщагьэхэр, купым хэтхэм ячаныгъэ-хъупхъагъэ, еджэным зэрехъулІэхэрр тшІэмэ тшІоигъуагъ.

— Къызэрэсіуагъэу, къысфакіохэрэр нахыжъхэр ары, ахэр сэнэхьат зэфэшъхьафхэм арэлажьэх ыкіи зэлэгъухэп — ныбжыкіэхэри, нахь хэкіотагъэхэри зэхэсых.

Сэ сызэреплъырэмкіэ, умышіэрэр зэбгъэшіэным кіасэ иіэп, мыхъуни хэлъэп. Купитіу етэгъаджэ: нахъ ціыкіухэр — кіэлэціыкіу іыгъыпіэм къикіхэрэрыкіи илъэс 12 — 14 зыныбжьхэр регъаджэх сшыпхъоу Унэрэкъо Джэнэт.

Сэ нахь ныбжь зиіэхэр тхьамафэм тіо, зы сыхьатым е тіэкіу ащ шіокіэу, есэгьаджэх. Бзэр апэрэу зэзгьашіэрэм льэшэу уфэсакъэу іоф дэпшіэн фае: ащ паекіэ методикэ зэфэшъхьафхэм сарыгъуазэзэ, урокхэр купкl яlэу, мызэщыгъохэу, узlэпащэу згъэпсынхэм сыпылъ. Мурад шъхьаlэу тиlэр — къытфакlохэрэм абзэ къегъэтlэтэгъэныр ары.

— Ильэс заулэ хьугьэу Іоф шьошІэ, шІыкІэ е амалхэр нахь къышьу-ІэкІэхьагьэхэба?

— Ары. «Зибэ пшІэрэм уфэІаз» зэраІуагьэу, угу еты-гьэу узфэгьэзагьэм зыгорэ къыкІэмыкІын ылъэкІыщтэп. Анахь къыхэдгьэщэу тынаІэ зытетыр жэрыІуабзэр ары.

— Егьэджэныр сыда зэрежьугьажьэрэр?

— Адыгэ алфавитым изэгьэшіэн: хьарыф пэпчъ ятэгьэльэгъу, доскэм къытетэтхэ ыкіи къэтэю, ежьхэми агу раубытэнэу къятэгьаю. Мэкъэзещэхэр ыкіи мэкъэзэращэхэр зэрэзэхэтхэр зэрэтльэкізу афитэютыкіы: мэкъэ іужъухэр, чанхэр, дэгухэр, ахэр зэкіэ пчъагьзу зэтефыжыыгъзу, жэм къызэрэдэкіхэрэр игъорыгъоу ятэгьашіэ. Гущыіз анахь кізкі къэюгьошіухэр щысэу къэсхьыхэзэ, макъэхэр зырыззу къыхэсэгьэщых.

УпчІэ-джэуап ІофшІэн мыкъинхэр зэдэтэгьэцакІэх, сэ къас-Іорэм нэмыкІэу, видео къэгьэпъэгьонхэр, нэмыкІ нэрыльэгьу ІэпыІэгьухэр сэгьэфедэх. Адыгабзэр зэрамышІэрэм къыхэкІэу, урысыбзэкІэ афисІотыкІызэ, зэкІэ егьэджэныр зэсэпхы. Хэти иамал къызэрихьэу ыкІи зэрегугьурэм ельытыгьэу, аузэ апэрэ шІэныгьэхэр адыгабзэмкІэ къы-ІэкІэхьэх.

— ТхакІэм, адыгэ грамматикэм шъуанэса?

— Едгъаджэхэрэм ахэтых, тхэныр нахь зышюгъэшюгьонхэр, ащ къыхэкю, урокхэр нахь якасэ зэрэхъунэу, сыхьатым къыкюці макъэр е гущыіэр къэтыю. Гущыіэм пае, «Мые-

гъэпсыхьагъэр?
— Апэрэ хьарыфым ыкlи макъэм къащегъэжьагъэу зэкlэ язгъашlэрэр адыгэм ыбзэ щымыгъупшэу, рыгущыlэн ыкlи рыгупшысэн ылъэкlын амалыр

раубытагьэмэ, ыужырэ къэкІо-

– Адыгабзэм утегу-

щыІэзэ, шэн-хабзэхэм

– Ары зэрэхъурэр. Пшысэр

ашІагъэми, гущыІэжъыр япІуа-

тьэми ахэм ямэхьанэ щы эк эмест

псэукіэм зэрэфэкіожьырэр

кІэсэгъэтхъы ыкІи адыгэ шэн-ха-

— Мыщ фэдиз ІофшІэ-

ныр сыда анахьэу зыте-

бзэхэр зэрэтиІэхэр ясэІо.

гъум сэуплъэкІужьы.

уанэсыба?

рыгупшысэн ылъэкlын амаль Xэтрэ лъэпкъи быдзыщэм хэлъэу бзэр Iулъ; ащи изакъоп — IокIэ-шIыкIэ гъэнэфагъэхэри, бзэ хабзэхэри къеш- M9 къэсэзыгъаI0 рэр M1 рыфым ежь ышъхьэкI9 илъэпкъыбзэ ышI9 ным мэ-

хьанэшхо дэдэ иІэу зэрэщытыр ары.

къуап» сэlошъ, къафытесэтхэ, макъэу хэтхэр псынкlэу къэтэlох, мэкъэ lужъу зэхэтхэр нахь сыфэсакъэу ясэlох ыкlи къясэгъэlожьых. Ащ пыдзагъэу, Мыекъуапэ щэпсэухэмэ, урамэу зытесхэр, яунагъо исхэр къясэгъаlо; лъытакlэри цlыкly-цlыкloу ясэгъашlэ.

— Адыгабзэр сыд иш**І**ык**І**эу урокым щы**І**ура?

— Пшысэ кlэко цlыкlу дэдэхэр ыкlи анахьэу адыгэ гущыlэжъхэр урок пэпчъ щысэгъэфедэх, ахэм ямэхьанэ ясэгъашlэ, сэ къасlозэ, къыкlаlотыкlыжьых, агу

— Тхьауегьэпсэу, Фатим.

Фитим. — Ори ары.

ДэгущыІагъэр МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ГЪУКІЭЛІ Нурбый

ТызэкІалэм чыыгэу дгъэтІысхьагъэм...

СыщыІагь зэ Тыркуем бэшІагьэу

Сыщыlагъ зэ Тыркуем Бэшlагъэу, Сыкlогъагъ къокlыпlэ Щэн-щэфапlэм. Щыпщэфын олъэкlы Джа зызакъом Узыфаеу тетыр Мы дунаим.

Къэсэщэфы бзыоу Аубытыгъэр, ГъучІ хъэгъэ цІыкІум РашІыхьагъэр. ЗэІусэхы ипчъэ Унэ хъагъэм, СэтІупщыжьы гъэрэу ИшІыхьагъэр.

Сыщытыгъ сигуапэу Сыкіэлъыплъэу, Хъэгъэ нэкіым ипчъэ Фэсшіыжьыгъэу. Сиамал къыхьыгъэм Сырыгушхоу, Лъэпкъэу ишіыхьагъэм Сегупшысэу.

МакІэп мыщ щашІыгъэр ГъучІ хъагъэу, Силъэпкъэгъухэр гъэрэу РашІыхьагъэу. Къэсэлъыхъух гъогухэр Сатехьагъэу, Хъагъэу щыІэ пстэури Зэlусхынэу.

ТызэкІалэм чъыгэу дгъэтІысхьагъэм...

Тызэкlалэм чъыгэу Дгъэтlысхьагъэм, Зэныбджэгъухэм Бэрэ тычlэсыгъ. Чъыгы шъхьапэр Бзыумэ зэпагъаджэу, Яорэд тедэlоу Тыщысыгъ...

Гугъэу тиlэм Огум нэс зиlэтэу, Тигушlуагъоу Жъуагъохэм тахапльэу, Тиамал къымыхьэу Танэсынэу, А нэфылъмэ бэрэ Талъыплъагъ.

ТшІагъэп чІыгум Жьыбгъэхэр щызекІоу, ЦІыфмэ ягухэлъхэр Зэщигъакъоу. ТшІагъэп огум Жъуагъохэр къефэхэу, ЧІыгоу тызытесым Къытефэжьхэу.

Бжыхьэ жьыбгьэу Огум къеlыхыгъэм, Тхьапэхэр гъужьыгъэу Ешыпыжьых... Яорэдхэр чъыгым Пахыжьыгъэу, Бзыухэр хэгъэгу фабэм Мэбыбыжьых.

Арэп, цІыфыр, Сыдэу умызафа? Пшъхьэ фэшъхьаф Зыми уфэежьэп! Мыгъэ реным жьаоу УзчІэсыгъэм, Тхьапэхэр гъужьыгъэу ЧІэкІодэжьых.

Тызэкlалэм чъыгэу Дгьэтlысхьагьэм, Гъатхэр къэсмэ Ренэу зегьэкlэжьы. Къэбыбыжьых бзыухэр Чъыгы шъхьапэм, Гъатхэм иорэдхэр Къыздахьыжьых.

Ау джы сэплъэшъ,
Чъыгэу дгъэтІысхьагъэм
ЩызэблэкІых
Хымэхэр ижьаоу.
Арэп, гъашІэр,
Сыдэу умызафа!
Пщыгъупшагъа
Чъыгыр зыгъэтІысыгъэр?

КъыщекІокІых Жьыбгъэхэр чІылъэгум, ЩэкІосэжьых Жъуагъохэр ошъогум. Чъыгы чІэгъым ЧІэсхэр къэсэплъыхьэх, Ахэсыжьхэп ахэм Синыбджэгъухэр.

Жьэу къэтэджыгъэм Шыкіэ къыфалъфы, Шіукіэ псэлъагъэм Мыгъор еукіы... Сшіошъы джар хъугъэу Жьэу сыкъэтэджы, Зэкіэми ашіэу Шіур къесэхьакіы.

Шыкіэхэр къэхъумэ, Іахъом къыхэхъо, Шыухэр дэкіымэ, Шіур къырахьакіы. Жьэу сыкъэтэджы, Шіум сыпэгъокіы, Еу щыіэ пстэури Шыумэ къаукіы.

ШІу зыгу имылъым Иш мэлъэпао, Шыур фыкъуагъэу Гум къыранэжьы. ШІу зымыІуагъэр УІагъэ мэхъу, КІапщи фамышІзу Мыгъоу къэнэжьы.

Жьэу къэтэджыгъэм Шыкіэ къыфалъфы! Шіум пэгъокіыгъэм Мыгъор еукіы! Сшіошты джар хъугъэу Сигъашіэ сэхьы, Жьэу сыкъэтэджы, Шіур къесэхьакіы.

КъурІан тхьапэр

Къурlан тхьапэр Гъожьы хъужьыгъэу, Зэхэзыжьыным Игъо къэсыгъэу, Сянэ ыгъашlоу Къырихьакlыгъэр, ПІзу зыхэлъыгъэм Къыхэсэгъуатэ....

Сеплъы сымышІэу Араб хьарыфым, Илъэс пчъагъэм КъырихьакІыгъэм. Ыгу ригъэІасэу, Гугъэр риІэтэу, КъурІан тхьапэу ЫгъэлъэпІагъэм.

Чылэр къыгъаджэу Тиазэнаджэ, Бэрэскэшхо мафэр Тхьэм имэфагъ... Тэри тыцlыкlуми, Ащ тигъэкъабзэу, Амдэз зыштагъэмэ Тырягъусагъ...-

Тхьэлъэlу ужым Ахэр нэгушlоу, Гугъэпlэ инэу Огур Іэтыгъэу, Тикъоджэ лІыжъхэр Мэщытым къекІыжьых, Тэри гушlуагъоу ТакъыдэкІожьы.

Тыкъэзгъэхъугъэр Ащыгъупшэжьэу, Пкъышъолым хэлъым Зи фэмыежьэу... Тхьэр агъэмысэу Къызырагъажьэм, Ба къадэхъугъэр? Е агъэхъагъэр?

ЗытымышІэжьэу Джэгу тыхэмыкІэу, Іофи унагъуи ТшІомыІофыжьэу, Ным итхьэлъэІу Тыкъыухъумэу, Гум тыранагъэу Тыкъызэнэжьым.

Хэта зилажьэр? Хэт къэзыІуагъэр? Ислъам диным ЦІыфыр ылъахъэу? Хэт азэнаджэм Ыгъэохъугъэр? Афэмыгъэхъурэр Ащ тыралъхьанэу.

Ба къадэхъугъэр Тхьэр защэгъупшэм? Къуаджэм мэщытыр Зыщакъутэжьым? Хэта зилажьэр? Хэт дгъэмысэщтыр? ЧІэнагъэу тшІыгъэр Хэт зылъытэщтыр?

Къуаджэр нэкlыгъэ Зи щымыджэжьэу, Тхьэлъэlу макъи Дэмыlукlыжьэу. Бэ хэкlодагъэр Хыеу жьыхьарзэм, Джыназ нэмази Афамышlыжьэу.

Лажьэу тиlагьэр Зытырильхьагьэу, Гоу ауlагьэр Ыгьэбыльыгьэу, Тесыгь нэмазым Тхьэм зыфигьазэу, Сянэ а щыгьыр Шъэфэу ыгьазэу.

Джы тэтхьаусыхэ Тамыгъэлъапlэу, Нахьыжъ-нахьыкlэ Зэхамыдзыжьэу. Хэти къыlуагъэр Къырамыдзэжьэу, Тхьэм ищынагъо Зэхамышlэжьэу. Гур егъэпсэфы Азэнэ макъэм, Гугъэр еlэты Тхьэлъэlу льапlэм. Мафэм зэлъыкlоу Тфэ ар заlэтырэм, Тыдэ тыщыlэми, Тыкъеухъумэ...

Чылэ гузэгум ЩашІыгъэ мэщытым, Джы зэгъэфагъэу Азаныр щэджэ. Ау гукъэбзагъэу Тижъмэ яІагъэр Агу имылъыжьэу Тхьэм зыфагъазэ.

Духьи, псалъи Джы агъэлъэшы, КІырамыгъэчэу ТхьэлъэІур лъэшы. БлэкІыгъэу тиІэр Тэ тэпщыныжьы, Къытфигъэгъунэу Тхьэм телъэІужьы.

Мэщытыр джы хьои, Тхьэлъэlур макlэ, Тишэн-хабзи Нахь агъэмакlэ. Уахътэу къэсыгъэм Сэ сыщыгугъэу, Къурlан тхьапэр Къыздесэхьакlы.

**

Ным ыпкъышъол ренэу щигъатхъэу

Ным ыпкъышъол Ренэу щигъатхъэу, Сабый къэхъугъакlэр Бгъашъом зэрехьэ. Нэплъэгъум кlэтыр Насып гушlуагъоу, Нэу къэзылъфыгъэм Ынэ кlэплъыхьэ.

Мылъкур зыфэдэр Джыри ымышізу, Нэфэу къэкіуагъэм Гушіоу пэгъокіы, Джэгу мыухыжьым Ижьы зэрихьэу, Тыгъэу къохьажьрэр Егъэкіотэжьы.

МакІох илъэсхэр Жьым рихьыжьагъэу, Зынэмысыщтым ЦІыфыр лъыІабэу. Мылькуи амали Ренэу ащыкІэу, Гухэлъэу иІэм Нэсын ымылъэкІэу.

Къыдэмыхъущтыр Ащ дэжьым къешіэ, Гъашіэр кіогьахэу Къыгурэіожьы. Кіэлэгьоу кіуагьэм Къыгьэзэжьыщтэп, Янэ ыбгьашъуи Ыгьотыжьыщтэп.

Уахътэм ылажьи Жъыгъор къэсыгъэу, ЧІэнагъэу иІэр Джы елъытэжьы. Янэ ыбгъашъо Телъыгъэ гъатхэр, Чэщырэ пкІыхьэу Ащ къыфэкІожьы.

Тауж къикІыщтым зедгъэІэтынэу

Тауж къикіыщтым Зедгъэіэтынэу, Тльэгъурэ пстэури Зэпэтэплъыхьэ. Тхьэм къытитыгъэу Дгъотыгъэр зэкіэ, Зи кіэмызыгъэу Къэтэгъэнэжьы.

Лъэпкъ остыгъэр МыкІосэжьынэу, Хэти ишІагъэ ЗэкІегъэнэжьы. Гугъэм тыхэтэу Лэжьыгъэу тиІэр, Игъо къэсыгъэу Джы Іутэхыжьы.

Гухэлъыр иными, Гъашіэр гъунэнчъэп, Хэти игугъэ Нэсын ылъэкіыгъэп. Сыд икууагъэу Еіэбэхыгъэми, Ычіэ нэсыгъэу зыми Къышіэжьырэп.

Апэрэ гъатхэп, апэрэ тыгъэп

Апэрэ гъатхэп непэ Къэкіуагъэр, Апэрэ тыгъэп огум Къихьагъэр. Сыд пае мафэм Зызэблихъугъа, Зэкіэ нэмыкіэу Къысщигъэхъугъа?

Пчъэр къызэlусхэу Сыкъызэрикlэу, Бзыухэр чэфэу Къыспэгъокlыгъэх. Тыгъэм инэфэу Сызыхэхьагъэм Нахь сигъэфабэу Сыгу къыщэхъу.

Ахэм ячэф Сыкъегъэчэфы, Тыгъэм инэф Сыкъегъэфабэ. КІымафэу кІуагъэм ИшхъухьэшІагъэ ЗэхасшІзу гъатхэм Джы зыдехьыжьы.

Гъатхэу къэсыгъэм Сыгу рихьыжьагъэу Псыхъоу къушъхьэтхым Сыкъечъэхыжьы. Мылэу кІымафэм Къытырилъхьагъэр Зэхэскъутагъэу Хым фэсэхьыжьы.

Ори псынэпкъым Укъытехьагъэу Псы ехьыжьагъэм Укъыхэплъыхьэ. СыкъызэплъэкІмэ, Укъэсэлъэгъу, ГушІогъо нэпсхэр Зыдэсэхьыжьых.

Къэсіонэу сшіэрэп, Ау сигъэкіэжьэу Гъатхэу къэкіуагъэм Сегъэгупсэфы. Псыхъоуи къабзэу, Огоуи къаргъоу, Сигъэшіэ гъогу Джы сытехьажьы.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъуш!эхэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъумк!э класснэ чинхэр къызэрафагъэшъошэхэрэ ш!ык!эм ехьыл!агъ» зыфи!орэм игуадзэу N 1-м зэхъок!ыныгъэхэр фэш!ыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм 2023-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан кхулыкъушіэхэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъумкіэ класснэ чинхэр къызэрафагъэшъошэхэрэ шіыкіэм ехьыліагъ» зыфиіорэм игуадзэу N 1-м зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан кхулыкъушІэхэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъумкІэ класснэ чинхэр къызэрафагъэшъошэхэрэ шІыкІэм ехьылІагъ»

зыфиюу N 384-р зытетэу 2005-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 12-м къыдэкІыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2005, N 12; 2012, N 4; 2019, N 11; 2020, N 8; 2023, N 4) зэхъокІыныгъэ фэшІыгъэнэу, я 5-рэ пунктым хэт гущыІэхэу «Адыгэ Республикэм иминистрэ, Адыгэ Республикэм иофициальнэ лІыкІо хэмытхэу» зыфиюхэрэм ачІыпІэкІэ гущыІэхэу «Адыгэ Республикэм иминистрэ Адыгэ Республикэм иофициальнэ лІыкІорэ» зыфиюхэрэр тхыгъэнхэу.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъуэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм къыщыублагьэу мы Законым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2023-рэ илъэс N 291

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм изэгьэшlужь хыкумышlхэм яхылlагь» зыфиlорэм зэхьокlыныгьэхэр фэшlыгьэнхэм фэгьэхыгь

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм 2023-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм изэгъэшlужь хьыкумышlхэм яхьылlагъ» зыфиlорэм зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу N 288-р зытетэу «Адыгэ Республикэм изэгъэшІужь хьыкумышІхэм яхьылІагъ» зыфиюу 2009-рэ илъэсым чъэпыогъум и 27-м къыдэкІыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2009, N 10; 2011, N 3; 2012, N 1; 2013, N 5; 2020, N 3; 2021, N 6) мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:

- 1) а 1-рэ статьям:
- а) а 1-рэ Іахьым мыщ фэдэ гущыІэхэр хэгъэхъогъэнхэу: «Урысые Федерацием и Закон»;
- б) я 5-рэ Іахьым мыщ фэдэ гущыІэхэр хэгъэхъогъэнхэу:«Федеральнэ законыр»;
- 2) я 2-рэ статьям ия 4-рэ laxь хэт гущыlэхэу «Урысые Федерацием изэгъэшlужь хьыкумышlхэм яхьылlaгъ» зыфиlорэр хэгъэкlыгъэнэу;
 - 3) я 5-рэ статьяр мыщ тетэу тхыгъэнэу:
- «Я 5-рэ статьяр. Зэгъэшіужь хьыкумышіхэр Іэнатіэм зэрэіуагъахьэхэрэ шіыкіэр
- 1. Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ Хьыкум къызэрахилъхьэрэм тетэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм зэгъэшlужь хьыкумышlхэр Іэнатlэм lyeгъахьэх.
- 2. Зэгъэшіужь хьыкумыші ізнатізмкіз кандидатурэр къахалъхьэ зыхъукіз, Урысые Федерацием и Законрэ Федеральнэ законымрэ къыдалъытэрэ шапхъэхэр

ІзубытыпІз ашІых, джащ фэдэу Урысые Федерацием и Закон ия 5-рэ статья ия 7-рэ пункт къыдилъытэрэ уплъэкІун ІофшІзнхэу зэшІуахыгъэхэм якІзуххэм къап-къырэкІых.

- 3. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет Хасэм зэгъэшlужь хьыкумышlыр ятlонэрэу а lэнатlэм lуагъэхьан зыхъукlэ иполномочиехэм япlалъэ икlынкlэ зы мазэм нахь мымакlэу къэнагъэр ащ игъэнэфэн епхыгъэ lофтхьабзэхэр зэшlуехых.
- 4. Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ Хьыкум и Тхьаматэ е ащ игуадзэ зэгъэшІужь хьыкумыш Ізнатізмкіз кандидатыр Къэралыгъо Советым Хасэм изэхэсыгъо къыхелъхьэ. А Ізнатізмкіз кандидатурэм тегущыізнхэ зыхъукіз, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет Хасэм изэхэсыгъо кандидатыр къекіолізныр шіокі зимыіз шапхъэхэм къыдалъытэхэрэм ашыш.
- 5. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет Хасэм шъхьэихыгъэу е шъэф шІыкІэм тетэу ІэнатІэм Іухьащтым икъыхэхын епхыгъэ зэхещэ.
- 6. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет Хасэм унашъоу ышІырэм тетэу хьыкумышІ ІэнатІэм Іуагъэ-хьащтым фэгъэхьыгъэ унашъо ештэ. МыщкІэ хэушъхьафыкІыгъэ мэкъэтыныр ищыкІагъэу щытэп.
- 7. Кандидатурэмкіэ макъэу ищыкіагъэм фэдиз замытыкіэ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет Хасэм кандидатуракіэ къахелъхьэ.»;
- хасэм кандидатурактэ кьахельхьэ.», 4) я 6-рэ статьям хэт гущыІэхэу «1992-рэ илъэсым мэкъуогъум и 26-м аштэгъэ унашъоу «Урысые Феде-

рацием ихьыкумышІхэм ястатус ехьылІагь» зыфиюу N 3132-1»-р хэгьэкІыгьэнэу;

- 5) ятІонэрэ гущыІзухыгъэм хэт гущыІзхэу «1992-рэ илъэсым мэкъуогъум и 26-м аштэгъэ унашъоу «Урысые Федерацием ихьыкумышІхэм ястатус ехьылІагъ» зыфиІоу 3132-1-р хэгъэкІыгъэнэу:
 - 6) я 9-рэ статьяр мыщ тетэу тхыгьэнэу:
- «Зэгъэшіужь хьыкумышіым иполномочиехэр зызэпыухэкіэ, къызэтеіэжагъэ зыхъухэкіэ, зэгъэшіужь хьыкумышіэу щымыіэм ычіыпіэ нэмыкі рагъахьэ. Мыщкіэ къызыпкъырыкіыхэрэр Урысые Федерацием и Законрэ Федеральнэ законымрэ арых.»;
- 7) я 10-рэ статьям хэт гущыlэхэу «1992-рэ илъэсым мэкъуогъум и 26-м аштэгъэ унашъоу «Урысые Федерацием ихьыкумышlхэм ястатус ехьылlагъ» зыфиlоу 3132-1-р» хэгъэкlыгъэнэу;
- 8) я 16-рэ статьям ия 31-рэ Іахь хэт гущыІэхэу «1992-рэ илъэсым мэкъуогъум и 26-м аштэгъэ унашъоу «Урысые Федерацием ихьыкумышІхэм ястатус ехьылІагъ» зыфиІоу 3132-1-р» хэгъэкІыгъэнэу.
- Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кlyaчlэ иlэ зыхъурэр
- Официальнэу къызыхаутырэ мафэм къыщыублагьэу мы Законым кlyaчlэ иlэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2023-рэ илъэс N 202

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм къэралыгъо социальнэ ІэпыІэгъу зэращаратырэм ехьылІагъ» зыфиІорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм 2023-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм къэралыгъо социальнэ ІэпыІэгъу зэращаратырэм ехьылІагъ» зыфиІорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм къэралыгъо социальнэ ІэпыІэгъу зэращаратырэм ехьылІагъ» зыфиІоу N 221-р зытетэу 2001-рэ илъэсым мэзаем и 5-м къыдэкІыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2001, N 2; 2003, N 2; 2004, N 12; 2012, N 4; 2019, N 6; 2022, N 11) мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:

лщ фэдэ зэхвоктыныг вэхэр фэштыг 1) пэублэр мыщ тетэу тхыгъэнэу:

- «Мы Законыр зыкlаштагьэр Адыгэ Республикэм къэралыгьо социальнэ ІэпыІэгьу щятыгьэным пае правэмрэ зэхэщэн лъэныкъомрэ алъапсэхэр нахь тэрэзэу гъэунэфыгьэнхэм пай;
- 2) а 1-рэ статьям ия 2-рэ Іахь хэт гущыІэхэу «Адыгэ Республикэм зэрэщагьэнэфагьэм тетэу» зыфиІохэрэм ачІыпІэкІэ гущыІэхэу «Федеральнэ законэу N 134-р зытетэу «Урысые Федерацием урыпсэуным-кІэ анахь ахъщэ макІзу щагьэнэфагьэм ехьылІагь»

- зыфиlоу 1997-рэ илъэсым чъэпыогъум и 24-м къыдэкlыгъэм къызэрэдилъытэрэм тетэу» зыфиlохэрэр тхыгъэнхэу;
- 3) мыщ фэдэ къэlуакlэ зиlэ я 3¹-рэ статьякlэр хэгьэхьогьэнэу:
- «Я 31-рэ статьяр. Къэралыгъо социальнэ ІэпыІэгъум фэгъэхьыгъэ къэбарыр ціыфхэм альыгъэіэсыгъэныр

Къэралыгъо социальнэ ІэпыІэгъур ятыгъэным пае къэбар гъэнэфагъэр системэу «Социальнэ лъэныкъомкІэ гупчэ цифрэ платформэр» зыфиІорэм къырагъэхьанэу. Федеральнэ законым ия 22-рэ шъхьэ диштэу ащ епхыгъэ Іофтхьабзэхэр зэшІохыгъэнхэ фае»:

- 4) я 9-рэ статьям ия 2¹-рэ laxь хэт гущыlэхэу «къэралыгьо ыкlи муниципальнэ фэlо-фашlэхэм япхыгьэ портал зыкlым тегъэпсыхьагъэу» зыфиlохэрэр хэгъэхьогъэнхэу:
- 5) я 9¹-рэ статьям иа 1-рэ Іахь хэт гущыІэхэу «Адыгэ Республикэм урыпсэунымкІэ анахь ахъщэ макІэу щагъэнэфагъэм» зыфиІохэрэм ауж «гурытым-

кlэ унагъом исхэм атефэрэр ащ нахь мэкlэжь зыхъукlэ» зыфиlохэрэр тхыгъэнхэу;

6) я 11-рэ статьяр мыщ фэдэу къэтыгъэнэу:

«Гъот макіэ зиіэ унагъохэм е зизакъоу псэурэ ціыфым къэралыгъо социальнэ Іэпыіэгъоу ратыштыр агъэнафэ зыхъукіэ, гурытымкіэ анахь ахъщэ макізу урыпсэунымкіэ Адыгэ Республикэм щагъэнэфагъэм къыпкъырэкіых, Федеральнэ законэу N 134-р зытетэу «Урысые Федерацием урыпсэунымкіэ анахь ахъщэ макізу щагъэнэфагъэм ехьыліагъ» зыфиіоу 1997-рэ илъэсым чъэпыогъум и 24-м къыдэкіыгъэм диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ахъщэу ахэм аратыщтыр зыфэдизыр егъэнафэ.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кіуачіэ иіэ зыхъурэр 2024-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщыублагъэу мы Законым кіуачіэ иіэ мэхъу.

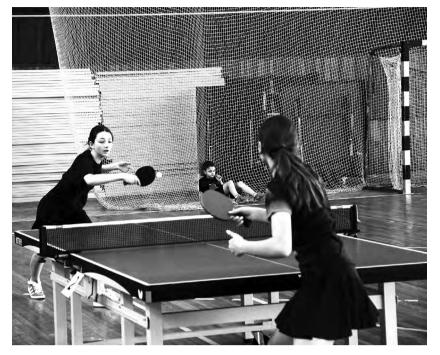
Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу КЪУМПІЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2023-рэ илъэс N 294

Теннис цІыкІур

Спортсмен 40 фэдизмэ заушэтыгъ

Теннис цІыкІумкІэ зэнэкьокьухэр Мыекьуапэ щыкІуагъэх.

Адыгеим ихэшыпыкІыгъэ командэ хэхьащтхэр ыкІи Къыблэ федеральнэ шъолъырым ичемпионат хэлэжьэщтхэр къэнэфагьэх. Къалэу Славянск-на-Кубани щыкІощт зэнэкъокъум хэлажьэхэмэ ашІоигьоу хъулъфыгьэ ыкІи бзыльфыгъэ 40 фэдизмэ заушэтыгъ.

Бзылъфыгъэхэм язэнэкъокъу текІоныгъэр къыщыдэзыхыщтхэр къэшІэгъоягъэп. 2023-рэ илъэсым къыкІоцІ пэрытныгъэ зы-Іыгъыгъэ спортсменкэхэр нахь къахэщыгъэх. Ахэр Теуцожь районым икъуаджэу Нэшъукъуае щыщ Чэтаохэу Альбинэрэ Аринэрэ, Блэгъожъхэу Динарэрэ Данэрэ,

джащ фэдэу яплІэнэрэ чІыпІэр къыдэзыхыгъэ къуаджэу Хьатикъуае щыпсэурэ Надежда Трофимовар.

Хъулъфыгъэхэм язэнэкъокъу гъэшіэгьонэу рекіокіыгь. Текіоныгъэр къыдэзыхыгьэр спортымкІэ мастерэу Павел Ковенкэр ары. ЯтІонэрэ хъугъэ Александр Воронцовыр, ящэнэрэ чІыпІэр фагъэшъошагъ Александр Лихобаба. Апэрэ чІыпІитфыр къыдэзыхыгъэхэм ахэфагъэх Дмитрий Работяга ыкІи ЯхъулІэ Нарт. Мыхэм зэкІэми Адыгеир Къыблэ федеральнэ шъолъырым изэнэкъокъу къыщагъэлъэгъощт.

Гандбол

ХьакІэхэм текІоныгьэр къыдахыгъ

Урысыем ичемпионат и Суперлигэ хэлэжьэрэ «АГУ-Адыифым» зичэзыу ешІэгьоу иІагьэр Мыекьуапэ щыкІуагь.

Республикэм ихьэкІагь Тольятти икомандэу «Ладэр». Адыгеим игандболисткэхэм ешіэкіэ дахэ къагъэлъэгъуагъ нахь мышіэми, хьакІэхэр нахь лъэшыгъэх.

«АГУ-Адыиф» — «Лада» (Тольятmu) —26:31 (12:16).

Апэрэ таймым тикомандэ дэгъоу ешІагъ, ау ащ икі эухым хьакі эхэм яешіакі э нахь агъэлъэшыгъ. пчъагъэр 12:16-у аухыгъ. ЯтІонэрэ таймым иапэрэ такъикъи 8-м типшъашъэхэм Іэгуаор къэлапчъэм дадзэн алъэкІыгъэп. Пчъагъэр 12:21-у Екатерина

Терлецкаям Іэгуаор къэлапчъэм дидзагъ ыкІи тикомандэ иешІакІэ нахьышІум ылъэныкъокІэ зызэблихъугъ. Тигандболисткэхэр нахь дэгъоу джэгунхэу аублагъ, къэлэпчъэlутэу Людмила Баскаковар цыхьэшІэгьоу ешІагь.

- ЗэІукІэгъур зэрэкІуагъэм сигъэрэзагъ. Хэукъоныгъэхэр щы Іагъэх, ау ащ дак Іоу типшъашъэхэр дэгьоу ешІагьэх, бэнагьэх, къыІуагъ тикомандэ итренер шъхьаІэу Наталья Дерепаскэм.

Джырэ уахътэм «АГУ-Адыифыр» я 10-рэ чІыпІэм щыт. Пэрытныгьэр зыІыгьыр «Ростов-Дон». Зэнэкъокъум къыдыхэлъытэгъэ

пэшІорыгъэшъ едзыгъор ыухынкІэ тикомандэ зы ешІэгъу къыфэнагъ. Щылэ мазэм и 21-м «Звездам» дешІэщт, зэІукІэгъур Звенигород щык ющт.

Командэхэр зыдэщыт чІыпІэхэр ыкІи очко пчъагъзу рагъэкъугъэр:

- 1. «Ростов-Дон» 40.
- 2. «ЦСКА» 35.
- 3. «Лада» 31.
- 4. «Астраханочка» 31.
- 5. «Черноморочка» 30.
- 6. «Кубань» 25.
- 7. «Динамо-Синара» 17.
- 8. «Звезда» 14.
- 9. «Ставрополье» 10. 10. «АГУ-Адыиф» — 8.
- 11. «Луч» 6.
- 12. «Университет» 1.

Зэхэзышагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: 385000 къ. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79 Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр

12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

E-mail: adygvoice@ mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

УФ-м хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ

номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

АО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4190 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 49

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Гэр МэщлІэкъо С. А.

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр Тэу З. Дз.

> ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

Тхьаркъохъо А. Н.